

ค้นหาความหมาย-ในเรื่องปรัมปรา (19)

โดย ศ.กิริติ บุญเจือ
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
ราชบัณฑิตสาขาปรัชญา

เทวีวีนิัส

วีนิัสเป็นชื่อจากภาษาละติน(Venus) ภาษากรีกเรียกแอฟรอดายทิ(Aphrodite) แปลว่าเกิดจากฟองน้ำ (Aphros) ภาพศิลปะที่เราเห็นกันบ่อยๆก็คือวีนิัสออกจากเปลือกหอยแคลงบนท้องทะเลใกล้เกาะไซปรัส ฮีเลียสเล่าว่าเธอถือกำเนิดจากฟองที่เกิดจากโลหิตของเจ้าฟอเวหา เรื่องมีอยู่ว่า แต่แรกเริ่มเดิมทีมีแต่กิลิพ กิลิพเริ่มให้กำเนิดแก่เจ้าแม่ธรณี กล่าวคือจากธาตุตั้งเดิมและดุ่มเป๊ะเกิดมีก้อนแข็งๆจับตัวขึ้นเป็นแผ่นธรณี เรียกว่าเจ้าแม่ธรณี เจ้าแม่ธรณีให้กำเนิดแก่เวหา ซึ่งควรจะแยกตัวออกไปอยู่เบื้องบน แต่เวหาไม่ยอมแยกตัวออกไป คงทำตัวเป็นเจ้าฟอกกแนบแน่นอยู่กับเจ้าแม่ตลอดเวลา จนเกิดโอรส-ธิดาจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่มีรูปร่างหน้าตาพิศดาร น่าเกลียดน่ากลัวและมีนิสัยก้าวร้าวทะเล่ดั่งตั้ง ไม่รู้จักเกรงใจใคร ที่นับว่าพอดูได้และพุดจาพอรูเรื่องมีอยู่ 12 คน เรียก อสูร 6 คน (Okeanos, Koeos, Krios, Hyperion, Iapetos, Kronos) และอสุรี 6 นาง (Rhea, Themis, Mnemosyne, Phoebe, Tethys) โครนัสหรือพระเสาร์(Saturn)เป็นน้องสุดท้อง แต่ทว่าเฉลียวฉลาดกว่าพี่น้องทุกคน เจ้าฟอเวหาไม่ชอบให้ใครมารบกวน ดังนั้นเมื่อเห็น โอรสหรือธิดาคนใดเป็นต้องกริ้วกราด และพยายามจะทุบตีขับไล่ให้ไปอยู่ใต้บาดาล เจ้าแม่ธรณีรู้สึกอึดอัดและรำคาญ จึงสอนพระเสาร์โครนัสให้ใช้เคียวเป็นอาวุธตัดอวัยวะเพศของเจ้าฟอเวหาขาดสะบั้น เจ้าฟอเวหาไม่รู้อะไรเกิดขึ้นแต่ผละออกจากเจ้าแม่ธรณีทันทีด้วยความตกใจและเจ็บปวด หนีขึ้นอยู่สูงสุดกลายเป็นครอบครัวมาจนทุกวันนี้ไม่กล้าลงมาประชิดตัวเจ้าแม่ธรณีอีกเลย พระเสาร์โครนัสเก็บอวัยวะที่ขาดด้วยคมเคียวของตน เหวี่ยงไปทางทะเล โลหิตที่ตกบนธรณีกลายเป็นยักษ์ นางมโนกรรม(Erinyes) และนางไพร(nymphs)จำนวนมาก ส่วนของอวัยวะที่ตกทะเลมีส่วนเหลือค้างเกิดบูดเน่า และเป็นฟองอันเป็นบ่อเกิดของแอฟรอดายทิหรือเทวีวีนิัสดังกล่าว

ส่วนไฮเมอร์นั้นเล่าเรื่องไว้ว่า แอฟรอดายทิเป็นธิดาของซุสที่เกิดจากเจ้าแม่ธรณีไดโอนี(Dione)แห่งนครโดโดเนอ(Dodona)แห่งแคว้นเธสเสเลีย(Thessalia) ภาคเหนือของประเทศกรีซ ในหุบเขามิววิหารของเจ้าแม่ที่ถือว่าให้คำพยากรณ์แม่นยำ เมื่อชาวกรีกอารยันเข้าครอบครอง จึงยกย่องขึ้นเป็นชายาของเทวราชซุส นักวิจารณ์บางคนเชื่อว่าชาวพื้นเมืองเดิมเองถือว่าเป็นปางสตรีเพศของเทวราชซุสเสียด้วยซ้ำ แต่ทำไมไฮเมอร์จึงจัดให้เป็นมารดาของเทวีแอฟรอดายทิ ยังหาเหตุผลไม่ได้ เพราะต้นกำเนิดของการนับถือเจ้าแม่แอฟรอดายทิอยู่ที่เกาะไซปรัส ซึ่งอยู่ห่างจากแคว้นเธสเสเลียมาก ฮอฟเฟรย์ กรีกสัน(Geoffrey Grigson) ได้ศึกษาจากหลักฐานของเกาะไซปรัสพบว่า ก่อนที่ชาวกรีกอารยันจะเข้ามาครอบครองเกาะไซปรัส มีวิหารของเจ้าแม่อตาร์กาดิส (Atargatis) ชาวเกาะไซปรัสส่วนหนึ่งอพยพไปอยู่ริมชายฝั่งของปาเลสไตน์ตั้งแต่สมัยก่อนที่โมเสสจะพาชาวยิวมาครอบครองแถบนี้ ต่อมาชาวยิวเรียกชาวทะเลกลุ่มนี้ว่าชาวฟิลิสทีน จากชื่อฟิลิสทีนนักประวัติศาสตร์กรีกจะเรียกดินแดนแถบนี้ทั้งหมดว่าปาเลสไตน์หรือดินแดนของชาวฟิลิสทีน ชาวฟิลิสทีนนำเอาการนับถือเจ้าแม่อตาร์กาดิสไปเผยแพร่ให้กับชาวปาเลสไตน์อื่นๆ แต่เรียกเพี้ยนเป็นเจ้าแม่ Astoreth ซึ่งชาวยิวเก็บเรื่องราวไว้ในคัมภีร์

ไบเบิลว่าห้ามชาวอิวร่วมพิธีกรรมของเจ้าแม่ Ashoreth หรือ Ataroth นามเจ้าแม่เดียวกันนี้บนเกาะไซปรัสค่อยๆ ฟื้นฟูไปทีละน้อยเป็น Attorethe และเป็น Aphthorethe และเมื่อชาวกรีกเข้ามาครอบครองไซปรัสก็เรียกฟื้นฟูเป็น Aphrodite เพื่ออำนวยความสะดวกของชาวกรีก ชาวกรีกชอบเธอมา สร้างเทวรูปและวิหารให้เธอเกือบจะทุกเมือง โดยถือว่าเป็นผู้อุปถัมภ์ความรัก ความงาม และความอุดมสมบูรณ์ ที่เมืองโครินธ์โสเภณีนับถือเธอเป็นเทวีอุปถัมภ์วิหารใหญ่ของเธออยู่ที่นั่น วันสมโภชประจำปีจะมีโสเภณีบางคนอาสาให้บริการฟรีแก่ผู้มาร่วมสมโภช เซนต์พอลในจดหมายถึงคริสตชนชาวโครินธ์ก็ได้ตักเตือนคริสตชนชายมิให้หลงใหลในประเพณีอันต่ำช้าของชาวโครินธ์นอกรีต

เนื่องจากความสวยและความน่ารักของเธอ เป็นเหตุให้ชาวเมืองที่มีการนับถือเทพบุตรรูปหล่อ อยากนับถือเธอกับเทพบุตรของตน จึงมีเรื่องความรักของเธอกับเทพบุตรหลายต่อหลายองค์ด้วยกัน แม้ไฮเมอร์จะจัดให้เธอเป็นคู่ครองอย่างถูกต้องเป็นทางการกับเทพเฮเฟสเทิส(Hephaestus) ช่างตีเหล็กแห่งสรวงสวรรค์ก็ตาม

เพลโทว์นักปรัชญากรีกในเอเธนส์ขณะที่เอเธนส์กำลังรุ่งโรจน์ด้วยวิทยาการและศิลปะ แสดงความคิดเห็นไว้ในบทสนทนา *Symposium* โดยอาศัยปากของพอแซเนียว่า การนับถือเทวีแอฟรอดายทิมี 2 ระดับ ระดับปัญญาชนนับถือเธอในฐานะสัญลักษณ์ของความรักบริสุทธิ์ จึงสมมุติให้เธอเกิดจากเทพฟ้าโดยไม่มีมารดาและไม่มีการผสม เป็นแม่แบบของความรักวิชาการและรักผู้แสวงหาความรู้ด้วยกัน ซึ่งมีแต่ความหวังดีต่อกัน ในความเข้าใจของเพลโทว์นั้นความรักชนิดนี้เกิดขึ้นได้ระหว่างชายต่อชายผู้รักวิชาการด้วยกันเท่านั้น เพราะสมัยนั้นศาสตร์ที่เป็นนักวิชาการไม่ได้ เพลโทว์จึงถือว่าสตรีไม่รู้จักความรักประเภทนี้ที่เรียกว่า เพลโทนิค เลิฟ (Platonic Love) ความรักอีกระดับหนึ่งคือความใคร่ และแอฟรอดายทิก็ที่เป็นสัญลักษณ์ของความรักระดับนี้จากตำนานปรัมปราอื่นๆ จากการที่เธอเกิดจากการร่วมเพศระหว่างเทวราชชูสกับเจ้าแม่ไดโอนีและต่อมาเธอก็มีส่วนกับเทพบุตรและบุตรมนุษย์จำนวนมาก

ชาวกรีกได้พัฒนาการนับถือเทวีแอฟรอดายทิอย่างไร ดูได้จากเทวรูปที่พวกเขาทำขึ้นสักการะเธอ ขณะที่เธอได้รับการนับถือเป็นเจ้าแม่ธรณีผู้อุปถัมภ์การเกษตรของชาวพื้นเมืองเดิมอยู่นั้น เทวรูปของเธอมิรูปร่างเป็นสตรีอ้วนท้วมเน้นอวัยวะสตรีของเธอใหญ่เป็นพิเศษ ทั้งนี้เพื่อให้เธอเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์ ชาวกรีกเผ่าอารยันรุ่นแรก แกะสลักรูปของเธอเป็นสุภาพสตรีหน้าเคารพ มีอวัยวะต่างๆ สดส่วนสวยงาม สวมเสื้อผ้าคลุมกายเรียบร้อย ทั้งนี้เพื่อให้เธอเป็นสัญลักษณ์ของครอบครัว แพรกซีเทอลิส (Praxeteles ก.ค.ศ. 400?-330) นักแกะสลักยิ่งใหญ่ที่สุดของอารยธรรมกรีกชาวเอเธนส์ รื้ออ่านแกะสลักเทวีแอฟรอดายทิ เปลือยกายแสดงความงดงามของสตรีระว่างกายสตรีอย่างเต็มพิภัก พยายามให้ส่วนเว้าส่วนโค้งและความนุ่มนวลแห่งเนื้อหนังมังสาแสดงศักยภาพแห่งสตรีเพศ ในการดึงดูดความสขอารมณ์ของผู้ได้ประสบอย่างละเมียดละไมที่สุดเท่าที่ฝีมือช่างจะประดิษฐ์ขึ้นจากแท่งศิลาได้ ผู้พิศวงในความสามารถจินตนาการของช่างแกะสลัก ถึงกับสมมุติคำถามจากโอรุสของเทวีเองว่า “แพรกซีเทอลิสไปแอบเห็นฉันเปลือยกายเมื่อใดกันนะ อยากรู้นัก” ที่แน่นอนก็คือจินตนาการของศิลปินทำได้ดีกว่าของจริงมากนัก แม้หญิงใดจะงามสักปานใดก็คงไม่อาจเทียบกับจินตนาการที่แสดงออกอย่างแนบเนียนเช่นนี้ได้ เสียชายที่รูปดั้งเดิมที่แพรกซีเทอลิสได้แกะสลักด้วยฝีมือเองนั้น

ไม่เหลือซากให้เห็นแล้ว คงมีแต่รูปแกะสลักเลียนแบบของช่างรุ่นหลังๆ ให้ดูพอจะศึกษาได้เท่านั้น เพราะต่อๆมามีผู้ลอกเลียนแบบทำไว้ในที่ต่างๆ บางรูปเหลือมาให้เราชมและศึกษาได้

ภาพวาดของเธอมักจะมีเหล่าเทพธิดาแห่งความงาม(Graces)และเหล่าเทพธิดาแห่งฤดูกาล(Seasons, Hore)เป็นบริวาร เพราะเชื่อกันว่าเธอมีสายคาดเอวที่มีเสน่ห์ทำให้หลงใหล เทพธิดาเหล่านี้จึงไม่อาจจากไปไหนได้ คงเปล็ดเพลินที่จะเป็นบริวารของเธอ

ความน่ารักและความมีเสน่ห์ในตัวเธอ ทำให้ผู้หลงใหลเธอในหลายแห่งยกย่องให้เธอเป็นชายาของเทพเจ้าที่พวกเขานับถือเป็นพิเศษ และขณะเดียวกันก็อยากยกย่องเธอให้เป็นมารดาของเทพบุตรหรือเทพน้อยๆที่พวกเขานับถือ ทั้งนี้เป็นการเอาเคล็ดเพื่อยึดเธอไว้ให้สถิตอยู่ในหมู่พวกเขา มองในส่วนรวมจึงดูเหมือนว่าเธอหลายใจ นอกพระทัยพระสวามีทางการฮิเฟสเทิส(Hephaestus)อยู่บ่อยๆ

นอกจากนั้นยังได้รับการยกย่องให้เป็นชายาของเฮอร์มิส(Hermes) ได้โอรสนามว่า Hermaphroditus ยิ่งกว่านั้นไพโรเอพิส(Priapus) ซึ่งชาวกรีกชั้นต่ำนับถือเหมือนปลัดจิกของเรา ก็ได้รับการอุปโลกให้เป็นโอรสของเธอกับเทพองค์ใดองค์หนึ่งแล้วแต่แต่ละท้องถิ่นจะมอบให้เป็นผู้มีชั่วคราวของเธอ เช่น เฮอร์มิส คายเออนายเซิส(Dionysus) แพน(Pan) อโดเนิส(Adonis) หรือซุส ไพโรเอพิสเป็นรูปปั้นพร้อมปลัดจิกชัดเจน ชาวกรีกชอบตั้งไว้ในสวนหรือประตูบ้านเพื่อให้เป็นเคล็ดปัดเป่าภัยร้ายและต้อนรับวาสนาเข้าบ้าน เชื่อกันว่าขโมยจะเข้าบ้านเห็นเข้าก็จะตกใจวิ่งหนีไป

ชาวโรมันนับถือเทวีแอเฟรอดายทิภายใต้ชื่อภาษาละตินว่า วินัส(Venus) กวีโอวิด(Ovid) กวีเอกคนหนึ่งของภาษาละติน ได้กล่าวถึงฤทธิ์เดชของเทวีวินัสไว้ดังต่อไปนี้

สตรีกลุ่มหนึ่งแห่งเกาะไซปรัสไม่เคารวะเธอเป็นเทวี จึงทรงพิโรธและสาปให้พวกเธอหมดความรู้สึกละอายเรื่องทางเพศของพวกเธอ พวกเธอกลายเป็นโสเภณีที่ไร้ยางอายจนนำทุเรศแก่ผู้พบเห็น อย่างเช่นพิกเมเลียน(Pygmalion)ช่างแกะสลัก ครั้นได้พบเห็นพวกเธอเข้าก็รู้สึกรังเกียจสตรีเพศไปหมดทุกคน ไม่ยอมคบหาสตรีอยู่เป็นเวลานานปี วันหนึ่งได้ช่างชาวฟองมาแห่งหนึ่ง พอใจมาก นึกอยากแกะสลักเป็นรูปสตรีเปลือยไว้ดูเล่น ครั้นทำได้อย่างวิจิตรงดงามมากก็เกิดความหลงใหล เพราะเธอไม่หน้าด้านไร้ยางอายเหมือนสตรีชาวไซปรัสที่ได้ประสมมา เขาหลงรักแต่ก็เป็นเพียงรูปแกะสลักที่เขาทำขึ้นมาเอง เขาหลงรักรูป และรู้สึกว่ารูปลนั้นก็รักเขา แต่ทำอะไรมากกว่านั้นไม่ได้ เพราะเป็นเพียงรูปแกะสลักงาช้าง เขาพยายามแต่งตัวให้เธอ ชื่อเครื่องประดับราคาแพงมาสวมใส่ให้เธอ จนดูเหมือนว่าเธอมีชีวิตชีวา แต่เธอก็ไม่ขยับเขยื้อนกายให้เขาได้สมหวัง

วันสมโภชเทวีแอเฟรอดายทิแห่งไซปรัสมาถึง มีการเฉลิมฉลองกันใหญ่โตทั่วทั้งเกาะ เขาไปร่วมงานด้วย สิ่งเดียวที่เขาขอเธอก็คือ ขอสิ่งที่ดีที่สุดแก่ภรรยา พลังก็นึกถึงรูปแกะสลักงาช้างที่บ้าน ครั้นกลับไปถึงบ้านก็รีบเข้าไปหารูปแกะสลักงาช้างนั้น ปรากฏว่าเธอลืมตารับยิ้มกับเขา เธอตอบสนองความรักของเขา เธอกลายเป็นเนื้อหนังมังสาและเป็นภรรยาวิเศษสุดของเขา เธอได้ชื่อต่อมาว่าเกอเลเทีย(Galatea) และเกิดบุตรกับเขาชื่อว่าแพฟอส(Paphos) ซึ่งต่อมาได้เป็นกษัตริย์แห่งนครเพฟอส

โฮเมอร์เล่าว่า วันหนึ่งด้วยความหึงผยองต่อความสามารถส่วนตัว เทวีแอเฟรอดายทิออดตัวกับเทวราชซุสว่าตนมีมนต์มหาเสน่ห์จะชักจูงให้เทวีหรือเทพธิดาองค์ใดหลงใหลกับเทพใด หรือแม้แต่กับบุรุษเพศใดก็ได้ ยกเว้นอยู่แค่ 3 องค์ คือ อธีนิ(Athene) อาร์เทอเมิส(Artemis) และเฮสเทีย(Hestia) เทวราชซุสรู้สึกว่แอเฟรอดายทิอจะหลงตัวเองมากไป เห็นควรจะคัดพระสันดานเสียทีจะดี จึงไปรยคาถามหาเสน่ห์ให้เธอหลงรักชายเลี้ยงแกะคนหนึ่ง ณ ท่งห่างไกลในเอเชียไมเนอร์ ณ เชิงเขาอายเดอ(Ida) ชายหนุ่มผู้โชคดียุ่่นั้นคือ แอนคายลิส(Anchises) ด้วยอำนาจมนต์มหาเสน่ห์ของเทวราชซุส เธอถูกจูงใจให้หะเหินเดินอากาศผ่านไปเห็นชายหนุ่มเข้าจึงได้ เธอหลงรักเขา ณ บัดล เธอรีบหะไปยังวิหารของเธอบนเกาะไซปรัสทันที ริมแต่งองค์ทรงเสน่ห์อย่างเต็มที่ ทั้งเครื่องแต่งกาย ทั้งเครื่องร่น้ำหอม เสร็จแล้วรีบกลับไปพบชายหนุ่ม แสดงตัวเป็นหญิงสามัญชนคนหนึ่งท่พราวเสน่ห์ ชักชวนเขาเข้าห้องเสพสุขกลางวันแสดกๆ จากการพบกันเพียงครั้งเดียวนั้นเธอก็ทรงครร์ก และให้กำเนิดแก่ทารกึ่งเทพกึ่งมนุษย์นามว่า อีนีเยส(Aeneas) ต่อมาเทวีแอเฟรอดายทิอหาวิธีหนุให้แอนคายลิสได้เป็นกษัตริย์ครองกรุงทรอย และอีนีเยสก็กลายเป็นเจ้าชายองค์หนึ่งของกรุงทรอย อีนีเยสไม่ได้เป็นกษัตริย์ของกรุงทรอย เพราะพรายเอิม(Priam)พระเชษฐามีสิทธิ์มากกว่า อีนีเยสช่วยงานพระเชษฐาโดยเป็นแม่ทัพคนหนึ่งของกรุงทรอย ขณะกรุงทรอยแตกเทวีแอเฟรอดายทิอชักนำให้แบกบิดาคือ แอนคายลิสออกจากกรุงทรอยทันเวลา พร้อมด้วยทหารกองหนึ่ง จึงรอดชีวิตและคู่หรัคคู่เหร์ไปจนถึงปากแม่น้ำไทเบอร์ ใต้อภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงแห่งนครรัฐนั้นเอง และได้ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์สืบสันตติวงศ์ต่อมา เป็นต้นตระกูลของกษัตริย์โรมิวเลียส(Romulus) ผู้ก่อตั้งกรุงโรม ซึ่งจะกลายเป็นมหาอาณาจักรโรมันต่อมา

หากใช้วิจารณ์ญาณพินิจพิเคราะห์ดูก็จะรู้สึกงนสนเท่ห้อย่างมากทีเดียว เนื่องจากพวกเราได้รับรู้มาตลอดเวลาว่าชาวกรีกเป็นพวกที่มีจิตใจสูงส่ง เป็นผู้นำในเรื่องความเฉลียวฉลาดและการสร้างสรรค์ของอารยธรรมมนุษย์ แต่เหตุไรในเรื่องศาสนาพวกเขาจึงดูรู้สึกว่่างมมายสิ้นดี อย่างเทวีวีนิสหรือที่ภาษากรีกเรียกว่า แอเฟรอดายทิ พวกเขาทุ่มเทสร้างวิหารเพื่อแสดงความคารวะและจงรักภักดีต่อเธอไว้แทบจะทุกซอกทุกมุมที่พวกเขาตั้งหลักแหล่ง ทั้งในประเทศกรีซเองและตามแหล่งอาณานิคมทั้งหลาย ดูเหมือนพวกเขาจะนิยมชมชอบเทวีวีนิสไม่แพ้ชาวคาทอลิกนิยมชมชอบพระแม่มารีย์ และชาวพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวพุทธมหายานจีน นิยมชมชอบเจ้าแม่กวนอิม แต่ครั้นเทียบดูเรื่องเล่าทั้ง 3 องค์นำมาเปรียบเทียบดูแล้ว จะรู้สึกว่ชาวกรีกโบราณงมายน่าดูชมเพราะชีวิตประวัติของเทวีวีนิสช่างแสนเปื้อนหมองควาโลกียย์ยิ่งกว่าหญิงใดในหมู่มนุษย์เช่นนี้ หากเป็นมนุษย์ก็อาจจะเห็นใจว่่าเป็นเรื่องของสัตว์โลก แต่นี่เป็นเทวีซึ่งควรจะมีปัญญาสูงส่ง รู้ตัดสินใจชั่ว และพึงสำรวมตนเป็นตัวอย่างให้น่านับถือ แต่กลับใช้ความได้เปรียบทั้งหลายแหล่งสร้างชีวิตฉาวยิ่งกว่าหญิงใดในได้หล้าเช่นนี้ จะยกย่องนับถือได้อย่างไร แต่ชาตกรีกผู้ได้ชื่อว่ฉลาดยิ่งกว่าชนชาติใด กลับก้มกราบอุทิศตนและทรัพยากรส่งเสริมการทำชั่วของเธอได้ มั่นน่่าสะศุดใจยิ่งนัก

วูดเฮาส์(Woodhouse)ได้เสนอแก้อธิบายใจตามหลักวิชาการไว้ย่่างน่ารับฟังดังต่อไปนี้

ในแง่จริยธรรมแห่งการนับถือเทวีวีนิสของชาวกรีกนั้น พึงสังเกตว่ ความคิดความเข้าใจของคนยุคใหม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความเข้าใจผิดอย่างสิ้นเชิง แล้วก็นำเอาไปตีความการปฏิบัติของชาวกรีกโดยไม่เข้าใจว่ชาวกรีกเอามาจากตะวันออกด้วยว่ความเลื่อมใส อันที่จริงแล้วก่อนถึงยุคเสื่อมของอารยธรรมกรีก

นั่น การนับถือเทวีแอฟรอดายติตามที่เราอาจจะสืบรู้ได้จากบ่อเกิดทางวรรณคดีและวัตถุโบราณนั้น เป็นการนับถือศาสนาอย่างบริสุทธิ์ผุดผ่องและมีระเบียบวินัยเคร่งครัดมาก เช่นเดียวกับการนับถือ เทวราชซุส หรือเทวีอธีนา(Athene) และยิ่งกว่าเทวีอาร์เทมิส(Artemis)เสียด้วยซ้ำ เช่น พอแซเนียสอ้าง ว่าบรรดาปุโรหิตหญิงแห่งวิหารของเธอมีกฎข้อบังคับว่าต้องถือโสด ดังนี้เป็นต้น ที่เมืองไซปรัสมีพิธี ตั้งศพของเทวีวินัส หลังจากพิธียี่ดยาวเธोजึงฟื้นคืนชีพที่เมืองเพฟัส มีพิธีอาบน้ำชำระล้างให้บริสุทธิ์ทั้ง กายและใจ มีพิธีเดินสวมหน้ากากที่เข้าทำนองว่าเป็นรหัสลับ

ก็หมายความว่าเรื่องชีวิตเหลวแหลกของเทวีวินัสเป็นเรื่องที่เขียนขึ้นโดยฝีปากของผู้ไม่นับถือเธอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เรียกว่ากรีกเสื่อม คือเนื่องจากคนเขียนไม่นับถือจึงพยายามตีความตามตัวอักษรและกระหน่ำ ซ้ำเติมอย่างสะใจ ทั้งนี้เป็นการขำทฤษฎีของเพลโทว่าชาวกรีกแบ่งเป็น 2 ช่วงในการยอมรับเทวีแอฟรอดายติ ช่วง หนึ่งเผยแพร่งามOurania Aphrodite (ชีวิตบริสุทธิ์ผุดผ่อง) อีกช่วงหนึ่งเผยแพร่งามAphrodite Pandemos (ชีวิตควา โลภี)

¹ W.J. Woodhouse, "Aphrodisia" ใน Hastings, *Dictionary of Religions and Ethics*, Vol.1, pp.604-5. "With regard to the nature of the cult, ethically considered, it is to be observed that much of the modern conception is based upon a radically false notion, and the unguarded application to Hellenic practice of ill-understood Oriental phenomena. Until the decline of Greek civilization, the cult of Aphrodite, so far as we know it from our literary or monumental sources, was indistinguishable in point of purity and austerity from that of Zeus or Athene, and was in this respect, in fact, on a higher plane than that of Artemis. Rules of chastity, for example, were in some cases imposed upon her priestesses (Pausanias 2.10.4). In Cyprus, the image of the dead goddess was exposed, and then often due performance of certain rites she was supposed to be restored to life. At Paphos, a ritual bath and mimic dance probably formed part of certain mysteries which were celebrated."